

نگاهی به تولید سنگ آهن و ذغال سنگ پس از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها

دفتر تحقیقات و سیاست‌های تولیدی

رضا دیلمی نژاد^۱

سنگ آهن و ذغال سنگ مهم‌ترین مواد اولیه صنایع فولادسازی هستند که عملکرد تولید آنها صنعت فولاد را متأثر می‌سازد. در این گزارش تصویری از وضعیت استخراج، تولید و ارسال سنگ آهن و ذغال سنگ طی دوره‌های دی ماه ۱۳۸۹ تا دی ماه ۱۳۹۰ (سیزده ماه پس از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها) و فروردین ماه ۱۳۹۰ تا دی ماه ۱۳۹۰ (ده ماه نخست سال ۱۳۹۰) ارائه شده است.

سنگ آهن

در زنجیره تولید و انتقال سنگ آهن، مراحل استخراج، تولید و ارسال مورد بررسی قرار گرفته است.

میزان استخراج

میزان استخراج سنگ آهن طی سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۹۰ حدود ۴۵۵۹۸۸ هزار تن و طی ده ماهه اول سال جاری حدود ۳۴۲۱۷/۸ هزار تن بوده است که نسبت به میزان استخراج در ماه‌های مشابه دوره‌های قبل به ترتیب ۲۵/۳ و ۲۱/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد.

جدول ۱. میزان استخراج سنگ آهن طی سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۸۹، ۱۳۹۰ و طی ده ماهه اول سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰

(هزار تن)

شرح	ده ماهه اول ۱۳۸۹	ده ماهه اول ۱۳۹۰	درصد تغییرات	سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۸۹	سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۹۰	درصد تغییرات
استخراج	۲۸۱۳۰/۷	۳۴۲۱۷/۸	۲۱/۶	۴۵۵۹۸	۳۶۳۸۶/۲	۲۵/۳

مأخذ: پایگاه اطلاع‌رسانی سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران.

تولید

میزان تولید سنگ آهن طی سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۹۰ حدود ۳۰۳۴۴/۶ هزار تن و طی ده ماهه اول سال جاری حدود ۲۳۲۱۸/۱ هزار تن بوده است که نسبت به میزان تولید سنگ آهن در ماه‌های مشابه دوره قبل به ترتیب ۷/۴ و ۶ درصد افزایش نشان می‌دهد.

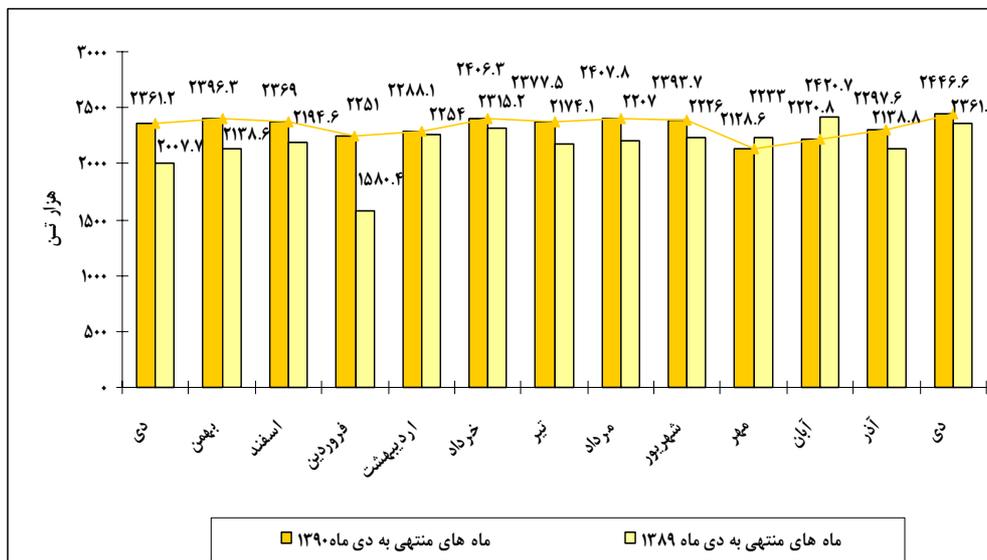
جدول ۲. میزان تولید سنگ آهن طی سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۸۹، ۱۳۹۰ و طی ده ماهه اول سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰

(هزار تن)

شرح	ده ماهه اول ۱۳۸۹	ده ماهه اول ۱۳۹۰	درصد تغییرات	سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۸۹	سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۹۰	درصد تغییرات
تولید	۲۱۹۱۰/۴	۲۳۲۱۸/۱	۶	۲۸۲۵۱/۳	۳۰۳۴۴/۶	۷/۴

مأخذ: پایگاه اطلاع‌رسانی سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران.

در نمودار (۱) میزان تولید سنگ آهن از دی ماه ۱۳۸۹ تا دی ماه ۱۳۹۰ با ماه‌های مشابه دوره قبل مقایسه شده است. چنانچه مشاهده می‌شود مجموع تولید در تمام ماه‌های اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها (به استثنای مهر و آبان ۱۳۹۰) در سطوحی بالاتر از ماه‌های مشابه دوره قبل قرار دارد.

نمودار ۱. تولید سنگ آهن طی سیزده ماه پس از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها و مدت مشابه

ارسال و فروش

میزان ارسال و فروش سنگ آهن طی سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۹۰ حدود ۳۰۷۲۴/۶ هزار تن بوده که نسبت به میزان ارسال و فروش در ماه‌های مشابه دوره قبل با ۳ درصد کاهش مواجه بوده است. این رقم طی ده ماهه ابتدای سال ۱۳۹۰ حدود ۲۲۷۷۸/۳ هزار تن بوده که نسبت به میزان ارسال و فروش در ماه‌های مشابه دوره قبل به میزان ۱۰/۲ درصد کاهش داشته است.

جدول ۳. میزان ارسال و فروش سنگ آهن طی سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۸۹، ۱۳۹۰ و طی ده ماهه اول سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰

شرح	ده ماهه اول ۱۳۸۹	ده ماهه اول ۱۳۹۰	درصد تغییرات	سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۸۹	سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۹۰	درصد تغییرات
ارسال و فروش	۲۵۳۵۵/۳	۲۲۷۷۸/۳	-۱۰/۴	۳۱۶۶۲/۷	۳۰۷۲۴/۶	-۳

مأخذ: پایگاه اطلاع‌رسانی سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران.

ذغال سنگ

در زنجیره تولید و انتقال ذغال سنگ مراحل استخراج، تولید و ارسال مورد بررسی قرار می گیرد.

میزان استخراج

میزان استخراج ذغال سنگ طی سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۹۰ حدود ۲۰۷۴/۱ هزار تن و طی ده ماهه اول سال جاری حدود ۱۶۱۶/۵ هزار تن بوده است که نسبت به میزان استخراج در ماههای مشابه دو دوره قبل در هر یک ۱۲/۴ درصد افزایش نشان می دهد.

جدول ۴: میزان استخراج ذغال سنگ طی سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۸۹، ۱۳۹۰ و طی ده ماهه اول سالهای ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰

(هزارتن)

شرح	ده ماهه اول ۱۳۸۹	ده ماهه اول ۱۳۹۰	درصد تغییرات	سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۸۹	سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۹۰	درصد تغییرات
استخراج	۱۴۳۸۷	۱۶۱۶/۵	۱۲/۴	۱۸۴۵/۷	۲۰۷۴/۱	۱۲/۴

مأخذ: پایگاه اطلاع رسانی سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران.

تولید کنسانتره

میزان تولید کنسانتره ذغال سنگ طی سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۹۰ حدود ۱۰۳۳ هزار تن و طی ده ماهه اول سال جاری حدود ۷۸۹/۸ هزار تن بوده است که نسبت به میزان تولید در ماههای مشابه دو دوره قبل به ترتیب ۵/۲ و ۴/۴ درصد کاهش نشان می دهد.

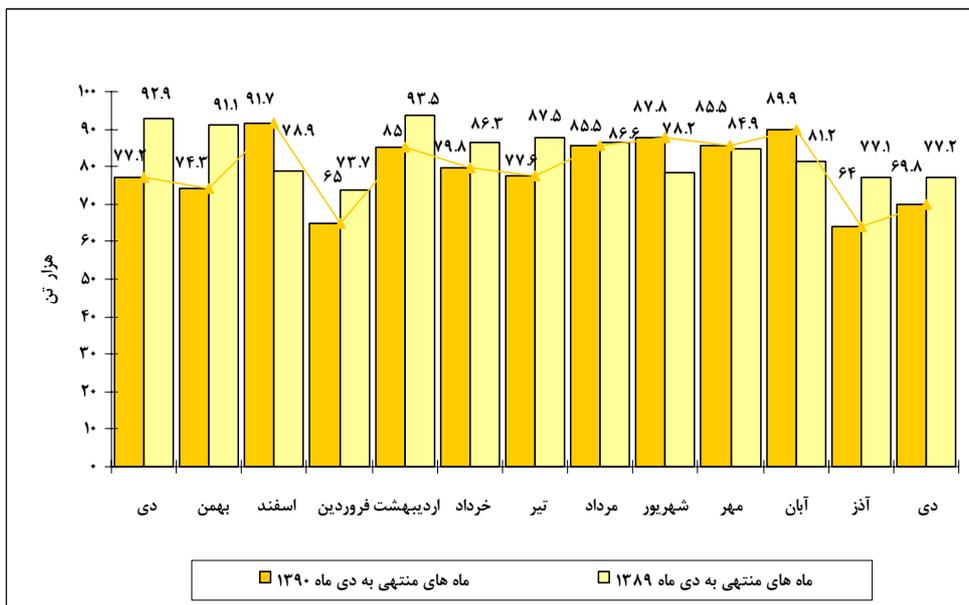
جدول ۵: میزان تولید کنسانتره ذغال سنگ طی سیزده ماهه منتهی به آبان ماه ۱۳۸۹، ۱۳۹۰ و طی ده ماهه اول سالهای ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰

(هزارتن)

شرح	ده ماهه اول ۱۳۸۹	ده ماهه اول ۱۳۹۰	درصد تغییرات	سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۸۹	سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۹۰	درصد تغییرات
تولید کنسانتره	۸۲۶/۳	۷۸۹/۸	-۴/۴	۱۰۸۹/۲	۱۰۳۳	-۵/۲

مأخذ: پایگاه اطلاع رسانی سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران.

در نمودار (۲) میزان تولید کنسانتره ذغال سنگ از دی ماه ۱۳۸۹ تا دی ماه ۱۳۹۰ با ماههای مشابه دوره قبل مقایسه شده است. چنانچه مشاهده می شود میزان تولید در اغلب ماههای اجرای قانون هدفمند کردن یارانهها (به استثنای اسفند ۱۳۸۹ و شهریور، مهر و آبان ۱۳۹۰) در سطوحی پایین تر از ماههای مشابه دوره قبل قرار دارند.

نمودار ۲. تولید کنسانتره ذغال سنگ طی سیزده ماه پس از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها و مدت مشابه

میزان ارسال

میزان ارسال کنسانتره ذغال سنگ طی سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۹۰ و نیز طی ده ماهه ابتدای سال ۱۳۹۰ به ترتیب حدود ۹۲۱/۲ و ۷۰۹/۸ هزار تن بوده که نسبت به میزان ارسال در ماه‌های مشابه دو دوره قبل به ترتیب ۲۵/۸ و ۲۵/۳ درصد کاهش داشته است.

جدول ۶. میزان ارسال کنسانتره ذغال سنگ طی سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۸۹، ۱۳۹۰ و طی ده ماهه اول سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰

شرح	ده ماهه اول ۱۳۸۹	ده ماهه اول ۱۳۹۰	درصد تغییرات	سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۸۹	سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۹۰	درصد تغییرات
ارسال کنسانتره	۹۴۹/۹	۷۰۹/۸	-۲۵/۳	۱۲۴۱/۳	۹۲۱/۲	-۲۵/۸

مأخذ: پایگاه اطلاع رسانی سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران.

جمع بندی و نتیجه گیری

با توجه به اینکه میزان استخراج سنگ آهن طی سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۹۰ و ده ماهه اول سال جاری نسبت به میزان استخراج در ماه‌های مشابه دوره های قبل به ترتیب ۲۵/۳ و ۲۱/۶ درصد افزایش نشان می دهد طی سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۹۰ و طی ده ماهه ابتدای سال ۱۳۹۰ میزان تولید سنگ آهن نیز نسبت به میزان تولید در ماه‌های مشابه دو دوره قبل به ترتیب با افزایش ۷/۴ و ۶ درصدی مواجه بوده است.

از این نظر به رغم اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها تولید سنگ آهن در کشور از روند روبه رشدی برخوردار بوده است. این درحالی است که به دلیل بحران‌های اقتصادی جهان و کاهش تقاضا ارسال و فروش سنگ آهن در سیزده ماه پس از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها و در ده ماهه اول سال ۱۳۹۰ به ترتیب با کاهش ۳ و ۱۰/۲ درصدی نسبت به مدت مشابه دوره‌های قبل مواجه بوده است.

بررسی میزان استخراج ذغال سنگ طی سیزده ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۹۰ و طی ده ماهه ابتدای سال ۱۳۹۰ حاکی از افزایش میزان استخراج در هر دوره به میزان ۱۲/۴ درصد می‌باشد. با این حال در پرتو کاهش ۵/۲ و ۴/۴ درصدی میزان تولید کنسانتره ذغال سنگ به ترتیب طی دی ماه ۱۳۸۹ تا دی ماه ۱۳۹۰ و طی ده ماهه اول سال ۱۳۹۰ میزان ارسال کنسانتره ذغال سنگ نسبت به ارسال آن در ماه‌های مشابه دو دوره قبل به ترتیب با کاهش ۲۵/۸ و ۲۵/۳ درصدی روبرو شده است.

در مجموع در بازه زمانی سیزده ماهه پس از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها و طی ده ماهه اول سال ۱۳۹۰ میزان تولید سنگ آهن با افزایش مواجه شده است. این درحالی است که میزان تولید و ارسال کنسانتره ذغال سنگ با توجه به دستیابی به اهداف اصلاح الگوی مصرف انرژی و اقدامات لازم جهت بهبود مدیریت تولید و انرژی در صنعت فولاد (از جمله تعدیل خط تولید از طریق بهینه‌سازی میزان و نوع مصرف انرژی جهت بازیافت ضایعات) با کاهش همراه بوده است.

جدول ۷. میزان استخراج، تولید و ارسال ماهانه سنگ آهن در سال های ۱۳۸۸، ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰

شرح	واحد	دی ۱۳۸۸	بهمن ۱۳۸۸	اسفند ۱۳۸۸	فروردین ۱۳۸۹	اردیبهشت ۱۳۸۹	خرداد ۱۳۸۹	تیر ۱۳۸۹	مرداد ۱۳۸۹	شهریور ۱۳۸۹	مهر ۱۳۸۹	آبان ۱۳۸۹	آذر ۱۳۸۹	دی ۱۳۸۹
استخراج		۲۳۰۸/۱	۲۸۳۴/۵	۳۱۱۲/۹	۲۱۲۰/۵	۳۶۶۹/۷	۲۷۷۱/۵	۲۱۳۰/۳	۲۷۱۶/۲	۲۵۵۷/۲	۲۸۳۷/۲	۲۴۹۴/۲	۲۸۷۲	۳۹۶۱/۹
تولید	هزار تن	۲۰۰۷/۷	۲۱۳۸/۶	۲۱۹۴/۶	۱۵۸۰/۴	۲۲۵۴	۲۳۱۵/۲	۲۱۷۴/۱	۲۲۰۷	۲۲۲۶	۲۲۳۳	۲۴۲۰/۷	۲۱۳۸/۸	۲۳۶۱/۲
ارسال		۱۹۶۲/۵	۲۱۳۴/۹	۲۲۱۰/۱	۱۹۱۲/۹	۲۴۵۱/۱	۲۱۹۹/۱	۲۸۴۰/۵	۲۰۸۲/۵	۲۷۱۸/۷	۲۶۵۵/۴	۳۹۷۴/۱	۲۰۸۲/۶	۲۴۳۸/۴
استخراج		۳۹۶۱/۹	۳۶۹۸/۶	۳۷۱۹/۷	۲۶۶۹/۳	۳۲۸۷/۵	۳۳۱۶/۴	۳۷۳۵/۴	۳۳۱۹/۴	۳۱۹۶/۱	۳۹۹۲/۴	۳۳۸۸/۸	۳۸۴۲/۹	۳۴۶۹/۸
تولید	هزار تن	۲۳۶۱/۲	۲۳۹۶/۳	۲۳۶۹	۲۲۵۱	۲۲۸۸/۱	۲۴۰۶/۳	۲۳۷۷/۵	۲۴۰۷/۸	۲۳۹۳/۷	۲۱۲۸/۶	۲۲۲۰/۸	۲۲۹۷/۶	۲۴۴۶/۶
ارسال		۲۴۳۸/۴	۳۳۳۰/۴	۲۱۷۷/۴	۲۴۵۶/۵	۳۰۰۶/۳	۲۶۴۲/۱	۲۳۳۹/۱	۲۲۶۸	۲۰۹۹/۹	۱۹۸۸/۷	۱۸۰۶/۹	۱۸۰۸/۹	۲۳۶۲
تغییرات	درصد	۷۱/۷	۳۰/۵	۱۹/۵	۲۵/۹	-۱۰/۴	۱۹/۷	۷۵/۳	۲۲/۲	۲۵	۴۰/۷	۳۵/۹	۳۳/۸	-۱۲/۴
		۱۷/۶	۱۲/۱	۷/۹	۴۲/۴	۱/۵	۳/۹	۹/۴	۹/۱	۷/۵	-۴/۷	-۸/۳	۷/۴	۳/۶
		۲۴/۲	۵۶	-۱/۵	۲۸/۴	۲۲/۷	۲۰/۱	-۱۷/۷	۸/۹	-۲۲/۸	-۲۵/۱	-۵۴/۵	-۱۳/۱	-۳/۱

مأخذ: پایگاه اطلاع رسانی سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران.

جدول ۸. میزان استخراج، تولید و ارسال ماهانه ذغال سنگ در سال های ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰

شرح	واحد	دی ۱۳۸۸	بهمن ۱۳۸۸	اسفند ۱۳۸۸	فروردین ۱۳۸۹	اردیبهشت ۱۳۸۹	خرداد ۱۳۸۹	تیر ۱۳۸۹	مرداد ۱۳۸۹	شهریور ۱۳۸۹	مهر ۱۳۸۹	آبان ۱۳۸۹	آذر ۱۳۸۹	دی ۱۳۸۹
استخراج		۱۳۵/۱	۱۴۸/۳	۱۲۳/۶	۱۱۵/۷	۱۳۶/۹	۱۶۱/۶	۱۲۶/۸	۱۴۶/۸	۱۵۱/۲	۱۶۰/۳	۱۵۱/۵	۱۳۸/۶	۱۴۹/۳
تولید	هزار تن	۹۲/۹	۹۱/۱	۷۸/۹	۷۳/۷	۹۳/۵	۸۶/۳	۸۷/۵	۸۶/۶	۷۸/۲	۸۴/۹	۸۱/۲	۷۷/۱	۷۷/۲
ارسال		۸۸/۳	۹۴/۴	۱۰۸/۷	۱۲۷/۸	۱۲۰/۶	۱۲۱/۷	۹۹/۷	۸۴/۱	۷۳/۸	۸۳/۲	۱۰۵/۲	۷۶/۴	۵۷/۴
استخراج		۱۴۹/۳	۱۵۸/۹	۱۴۹/۳	۱۲۸	۱۶۱/۸	۱۶۲/۵	۱۵۸/۶	۱۷۸/۱	۱۷۲/۹	۱۷۵/۴	۱۸۴/۱	۱۴۳/۴	۱۵۱/۶
تولید	هزار تن	۷۷/۲	۷۴/۳	۹۱/۷	۶۵	۸۵	۷۹/۸	۷۷/۶	۸۵/۵	۸۷/۸	۸۵/۵	۸۹/۹	۶۴	۶۹/۸
ارسال		۵۷/۴	۷۲/۲	۸۱/۸	۸۵/۳	۶۱/۷	۵۸/۲	۶۴/۵	۷۶/۸	۶۵/۹	۷۹/۲	۷۷/۸	۶۵/۳	۷۵/۲
تغییرات	درصد	-۱۶/۹	-۱۸/۵	۱۶/۲	-۱۱/۸	-۹/۱	-۷/۵	-۱۱/۴	-۱/۳	۱۲/۲	۰/۷	۲۱/۵	-۱۷	-۹/۶
		-۳۵/۱	-۲۳/۵	-۲۴/۷	-۳۳/۳	-۴۸/۸	-۵۲/۲	-۳۵/۳	-۸/۷	-۱۰/۷	-۴/۸	-۲۶	-۱۴/۶	۳۱/۱

مأخذ: پایگاه اطلاع رسانی سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران.